

Maapolitiikka on sosiaalipolitiikkaa

Aika entinen ei koskaan enää palaa
Juha Vainio

Joel Kasurinen on tehnyt 15.12.2013 Aalto-yliopiston teknillisen korkeakoulun kiinteistö-talouden tutkinto-ohjelmaan kuuluvan kandidaatintyön aiheesta "Maapolitiikan yhteys kuntatalouteen". Se on kirjallisuustutkimus, jonka ohjaajana on toiminut **Ari Laitala**.

Tutkimuksen aihepiiri on hyvin tärkeä, mielenkiintoinen ja laaja. Tämä noin 30-sivui- nen tutkimus antaa asiaa tuntemattomallekin rautaisannoksen tutkimusaiheesta. Asioita ennestään tuntevalle se on kätevä kertaus aihepiiristään. Poimin seuraavaksi Kasurisen tutkimuksesta muutamia tärkeitä tietoja ja näkökohtia.

Jokaisella kunnalla tulisi olla juuri sille soveltuva maapoliittinen ohjelma. Maapoli- tiikka jää kuitenkin usein taka-alalle johtuen kuntien laajasta tehtäväkentästä. Suurimman huomion saavat terveys- ja sosiaalipalvelut. Myös luottamushenkilöiden arvoilla ja asen- teilla on suuri merkitys.

Kuntaliitto on asettanut *Maapoliittisessa oppaassa* (2007) kunnille mm. seuraavat maapoliittiset tehtävät:

- hyvän ja tavoitteellisen yhdyskuntaraken- tamisen turvaaminen
- kohtuuhintaisen tonttimaan tarjonnan edistäminen
- yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttaminen.

Kasurinen toteaa, että tutkimus tehdään kuntatalouden näkökulmasta, joten tässä työssä ei perehdytä maapolitiikan yksityisille henkilöille aiheuttamiin vaikutuksiin. Hän kuitenkin viittaa Kuntaliiton *Maapolitiikan op- paaseen* (2007): "Maapolitiikan tulee palvella ensisijaisesti kuntaa ja kunnan veronmaksajien yleistä hyvinvointia." Mieleeni tuli, että ehkäpä Kasurinen diplomityössään laajentaa näkökulmaa yksittäiseen kuntalaiseen päin. Viime kädessähän kaiken toiminnan tulisi tu- kea jokaisen ihmisen hyvinvointia tai ainakin olla haittaamatta sitä.

Luin äskettäin *Helsingin Sanomissa* 12.4.2014 julkaistun **Katja Kuokkasen** kirjoj- tuksen "Espoosta on tullut liian kallis tavallisille asujille". Kuokkasen haastattelema kaupun- kimaantieteen professori **Mari Vaattovaara**

sanoo, että Espoota vaivaa rakentamisen hajanaisuus. Teknisen toimen johtajan **Olavi Loukon** mukaan hintoja nostaa se, ettei meillä ole tarpeeksi valmiita asuntotontteja.

Tämä Hesarin kirjoitus ei tuo esiin mitään uutta vaan toistaa jo tutuksi tullutta mantraa. Rakentamisen hajanaisuus ja tonttipula ovat käsittämätön kesto-ongelma, kun keinot parempaan ovat olemassa. Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa hyvät valtuudet ja ohjeet toimintaan. Se sisältää säännökset valtakunnan-, maakunnan- ja kunnantasoi- sesta suunnittelusta ja myös säännöksen pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) yleiskaavasta. Hallitusten vaihtuminen toki vaikeuttaa pitkäjänteistä valtakunnallista suunnittelua.

Kun katson edellä mainitsemiani Kuntalii- ton maapoliittisia tavoitteita, tulee mieleeni kouluaikani Karkkilassa 1940–50-luvuilla. Perheemme asui Högforsin tehtaan kupeessa tehtaan vuokra-asunnossa. Vanhempani kävi- vät töissä tehtaassa, jossa oli pohjoismaiden suurin valimo.

Palkat olivat pieniä, mutta suuria eivät olleet välttämättömät kustannuksetkaan. Asunto oli halpa ja tehdas kustansi lääkärin, saunan, pesutuvan, leipomon, mankelin ja urheilukentän. Jos joku halusi, ja moni halusi- kin, rakentaa talon, niin tehtaalta sai tontin markalla. Irtisanomisen uhka tehtaalla oli tun- tematon. Näin tehdas piti huolta 1 700 työn- tekijästään. Hyöty oli molemminpuolinen.

Aika sodan jälkeen oli monella tavalla rikkinaistä, mutta halu rakentaa maata ja päästä elämässä eteenpäin oli kova. Näen tehtaan patruunoiden toiminnassa sosiaalista aatteellisuutta, joka on jatkoa wrightiläiselle työväenaatteelle, joka oli voimissaan Suomes- sa 1880–90-luvuilla ennen kuin työväenliike radikalisoitui ja julistautui sosialistiseksi vuon- na 1899. Wrightiläisenä aikana työväenyhdys- tyksiin kuului paljon myös työnantajia.

Aikoinaan monet kaupungit saivat pe- rustamisensa yhteydessä valtiolta ns. lah- joitusmaata, mm. nykyinen kotikaupunkini Jyväskylä. Tämä oli viisasta maapolitiikkaa.

Kunnan maapolitiikassa on keskeistä, että maata on käytettävissä riittävästi oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa kohtuuhintaan. Ei tämän osaamisen pitäisi olla vaikeaa. Toki monilla paikkakunnilla asiat on osattukin hoitaa hyvin.

Kunnat käyttivät vuonna 2012 maan- hankintaan rahaa noin 264 miljoonaa euroa. Luku ei tunnu suurelta. On ymmärrettävää, jos maata ei osteta varastoon seisomaan tuottamattomana. Lunastamisen osuus raakamaan hankinnassa on jäänyt melko vähäiseksi. Miksi maan lunastamista edullista yhdyskuntarakentamista varten ei kaikkialla pidetä yhtä luonnollisena niin kuin esim. maan lunastamista maantietä varten vahvis- tetun suunnitelman perusteella? Eikö se olisi ihmisten yhdenarvoista kohtelua?

Aika entinen ei tietenkään palaa, mutta menneitten polvien töistä ja aatoksista voisi olla meille opittavaa. Entisaikojen patruunat elivät kasvotusten ihmisten kanssa ja tunsivat inhimillistä vastuuta toisin kuin nykyisen globaalin kvartaalitalouden kasvottomat spekulantit. Kun me selvisimme sodista ja sen jälkeisistä vaikeista ajoista niin miksi emme selviäisi nyt? Tietokoneihanteista järkeä me osaamme käyttää tehokkaasti, mutta missä piileksii viisaus? Onneksi meillä on sananva- paus, jonka kansainvälinen juhlapäivä on 3.5.

Raimo Koivistoinen
raimo.koivistoinen@kolumbus.fi